

Jørgen Steen Sørensens tale ved 60 års-reception i Folketinget den 27. marts 2015

Jeg vil gerne sige mange tak til Folketingets formand og Folketingets Retsudvalg for de venlige ord om ombudsmandsinstitutionen. Også mange tak til justitsministeren – det er venligt af regeringen at markere sig her i dag. Det sætter vi stor pris på.

27. marts 2015

Og en varm tak til de øvrige gæster for at være kommet. Medlemmer af Folketingets Præsidium og Folketingets Retsudvalg, repræsentanter for de nordiske ombudsmandsinstitutioner, Folketingets administration, stat, regioner og kommuner, domstole, medier og mange andre.

Tak, fordi I vil komme og på denne måde markere ombudsmandsinstitutionens 60 års-jubilæum.

Ombudsmandsinstitutionen begyndte sin virksomhed den 1. april 1955. Det var et nyt og mærkeligt dyr i junglen, og de, der spekulerede over det, har formentlig været noget spændt på, om dyret ville komme til at leve eller dø. Ville det blive en aprilsnar, eller ville det blive alvor?

60 år senere kan man vel tillade sig at sige, at det blev alvor.

Det blev det, fordi der har været fremragende ombudsmænd – mine forgængere vel at mærke. Fordi institutionen har nydt godt af dygtige og engagerede medarbejdere. Fordi det samlede forvaltningssystem har vist sig at bakke op om ideen – både i ord og handling.

Og selvfølgelig fordi al erfaring viser, at moderne samfund faktisk har brug for en uafhængig mekanisme til løsning af borgernes problemer med forvaltningen. Et sted, hvor det er gratis at henvende sig, hvor det kan gå rimeligt hurtigt, og hvor man ikke behøver have en mindre hær af advokater i ryggen.

Ombudsmandsinstitutionen har altså en opgave i samfundet. Vi skal tage os af de enkelte mennesker, der kommer i klemme i systemet. Vi skal afdække og afklare generelle problemer i mødet mellem borger og system. Og vi skal være med til at præge, hjælpe og inspirere en god forvaltning til at blive endnu bedre.

TALE

Hvad betyder det?

Det betyder f.eks., at vi skal sørge for, at en ny offentlighedslov faktisk bliver respekteret. Vi skal passe på borgernes retssikkerhed, når forvaltningen bliver digital. Vi skal holde øje med, at offentlige besparelser ikke fører til tilsidesættelse af borgernes rettigheder. Og vi skal gøre opmærksom på, hvordan man egentlig behandler mennesker på tålt ophold – også selv om de ikke nødvendigvis er Guds bedste børn.

Men først og sidst skal vi tilføre værdi og være til nytte.

Til nytte for borgerne, så de bliver hjulpet eller i hvert fald får en tilfredsstillende forklaring på deres situation. Til nytte for myndighederne, så de bliver klogere på, hvad de skulle have gjort, og hvad de skal gøre næste gang. Og til nytte for samfundet, der kan stole på, at der faktisk bliver holdt øje med systemerne.

Der kan nogle gange blive noget lidt for ikonisk over den danske ombudsmandsinstitution – noget, der er hævet over kritik og diskussion. Det er noget skidt, og det er ikke noget, vi ønsker. Vi skal holde systemet i ørerne, men det omgivende samfund skal bestemt også holde os i ørerne. Det har vi nemlig alle sammen brug for.

Og derfor er et 60 års-jubilæum en god anledning til ikke bare at se tilbage, men også – og navnlig – til at se frem. Og til at tænke en ekstra gang over, hvad en ombudsmandsinstitution skal være, og hvad den ikke skal være.

Vi skal ikke være et juridisk tempel, hvor vi beskæftiger os med spørgsmål, fordi vi selv synes, de er interessante. Vi skal ikke dyrke principper for princippernes skyld. Og vi skal ikke se på forvaltningen som en modspiller, der skal kigges over skulderen fra morgen til aften, for at det ikke går helt galt.

Vi skal have det udgangspunkt, at vi har en dygtig og professionel forvaltning i Danmark – både på centralt, regionalt og kommunalt niveau. Men en forvaltning, som alligevel laver fejl, for det gør alle.

Vi skal fange de fejl, som ryger gennem systemets eget net, og som faktisk betyder noget. Vi skal være tydelige, og vi skal stå fast. Og vi skal have vores synspunkter, også når de ikke er populære. Det danske samfund er så højtudviklet, at dets forskellige aktører sagtens kan leve i konstruktiv sameksistens, selv om de spiller forskellige roller på retsstatens scene.

For vi er nemlig alle sammen – vores forskellige roller til trods – små hjul i en stor maskine, der skal sikre, at det hele går ordentligt til. Vi skal i sidste ende være medspillere og ikke modspillere.

TALE

Derfor skal vi hele tiden holde et fast blik på, hvad det egentlig er, vi laver i ombudsmandsinstitutionen. Og navnlig på, om det er det rigtige. Vi er 100 ansatte over for 800.000 i den forvaltning, som vi fører tilsyn med. Hver gang vi er én, er de 8.000 i forvaltningen. Alene det tal viser, at vi ikke kan være alle vegne, og at det er fuldstændig afgørende, at vi sætter ind de rigtige steder.

Som led i den øvelse har vi i de sidste par år – i stor respekt for fortiden – tænkt meget over den måde, som vi arbejder på.

Hvordan får vi koncentreret ressourcerne om det virkelig vigtige og lagt resten til side – men på en måde, der ikke krænker vores klagere? Hvordan hjælper vi egentlig bedst? Hvornår skal vi stange hård kritik ud, og hvornår skal vi bare stilfærdigt sikre, at sagerne lander rigtigt? Hvordan kan vi arbejde sammen med myndighederne uden for de enkelte sager og forebygge, at fejl overhovedet bliver begået? Hvordan kan vi formidle vores virksomhed og vores budskaber bedst muligt? Og ikke mindst: hvordan kan vi sikre, at borgerne får ikke bare en rigtig, men også en hurtig afklaring af deres sag?

Hvis vi i ombudsmandsinstitutionen gør os umage hver eneste dag – i hver eneste sag – har vi en fantastisk mulighed for at spille en reel rolle i det samlede retsstatsmaskineri.

Vi har nemlig den fordel, at vi ikke skal tage så mange indviklede hensyn, men i det store og hele bare koncentrere os om, hvad der er rigtigt og forkert. Og hvis så vi kan samle kræfterne om det virkelig centrale – og opretholde en faglighed, der indebærer, at myndighederne bare må bøje sig for vores mening – så tilfører vi noget, som samfundet har godt af. Noget, som ville mangle, hvis det ikke var der.

Jeg kan i hvert fald love, at vi vil gøre vores allerbedste for lige præcis det – også her på den anden side af de 60 år. Vi skal gøre vores bedste for også fremover – på en moderne, praktisk og resultatorienteret måde – at være det lille, men vigtige tandhjul i den store samfundsmaskine, som er meningen med en ombudsmandsinstitution.

Og hermed er dagens talerprogram afsluttet. Herfra er det mad, drikke og almindelig konversation.

Tak fordi I er kommet.